

1.

Deti veriacich rodičov čakajú na Vianoce Svätého Mikuláša. V súčasnosti sa ale v mnohých rodinách objavuje v prvý sviatok vianočný i Santa Klaus. Popoludní sa tradične chodia korčuľovať na zamrznuté kanály. Ak vôbec zamrznú. V čase Vianoc sa organizuje Vianočný pivný festival v Essene, na ktorom sa podávajú zimné druhy piva a Festival ľadových sôch v Bruggách. Na Štedrý deň ráno pečú špeciálny chlieb cougnou alebo cougnouille, ktorý má tvar jahniatka. Veselé Vianoce sa povedia „Vrolijk Kerstfeest!“ (po flámsky) a „Joyeux Noel!“ (po francúzsky).

2.

Vianočné sviatky sa slávia až do Troch kráľov. Vianočné darčeky rozdáva Dedo Koleda v noci zo Štedrého dňa na prvý sviatok vianočný. Darčeky sa ale rozdáajú aj na Troch kráľov. V žiadnej rodine nechýba vianočný stromček. Tradičné vianočné menu na Štedrý večer sa skladá z piatich až siedmich bezmäsitých jedál. Ich základom je šošovica, fazuľa, ryža a kapusta. Zo sladkého kysnutého cesta sa pečú kruhové koláče podobné našim štrúdlam. Je v nich tvaroh, syr a vajcia a volajú ich banica. Veselé Vianoce sa povedia „Čestita koleda!“

3.

Vianočné sviatky sa slávia od 24. decembra do Troch kráľov. V týchto dvanástich dňoch v roku prichádzajú akýsi zlí duchovia známi ako „kalikantzari“. Darčeky deťom rozdáva až na Nový rok ráno Ai – Vasilis. Podľa legendy požehná koláč (Vasilopitu) s mincou uprostred a vypije pohár vína, ktorý gazdiná položila pod stromček. Keď ráno deti nájdú darčeky, každý z nich zje kus Vasilopitu – Ai - Vasilisovej torty. Kto vo svojom kúsku torty nájde mincu, bude mať po celý nový rok šťastie. Na štedrovečernom stole nesmie chýbať bravčové pečené mäso. Považujú ho za sväté a sviatočné jedlo. Veselé Vianoce sa povedia „Kala Chrostouyenna!“ (po grécky) a „Noeliniz Ve Yeni Yiliniz Kutlu Olsun!“ (po turecky).

4.

Vianočné obdobie nazývajú „Oslavou sviečok“. Zapaľujú ich všade: na adventnom venci, kde štyri sviece symbolizujú štyri obdobia ľudského života (detstvo, mladosť, dospelosť a starobu), na vianočných stromčekoch, na oknách, pri dverách i v kostoloch. V počte zapálených sviec sú na prvom mieste na obyvateľa na svete. Vianočné darčeky deťom v krajine rozprávkára Hansa Christiana Andersena nosí záhadný „vianočný posol“. Zaklope na dvere a každému dá špeciálny darček: kyticu slamiенок, otep sena, obrovskú štatulu alebo balík zabalený aspoň v dvadsiatich vrstvách vianočného papiera. Prekvapenie je skryté a každý sa zapotí, kým si ho nájde. Darčeky nakupujú s veľkým predstihom a robia z nich veľké tajnosti. Na štedrovečernom stole dominuje husacina, kačacina, bravčové pečené s červenou kapustou, teplá šunka, okorenená treska s reďkovkou a horúca ryža poliata studeným mliekom, pivný a pšeničný chlieb a ako dezert sladký ryžový nákyp so zapečenou mandľou. Kto ju nájde, dostane špeciálny darček – tzv. „Julemand“. Veselé Vianoce sa povedia „Glaedelig Jul!“

5.

Pre ľudí sú Vianoce zmesou tradičných, moderných, sekulárnych ale i náboženských tradícií. Sú oslavou narodenia Ježiška, ale oslavou zimného slnovratu, ktorý začína adventom. K zaujímavým tradíciám patrí napríklad vytváranie vianočnej koruny, ktorá pripomína kostolné lustre. Každý rok na Štedrý deň prezident vyhlási tzv. Vianočný mier a vyzve obyvateľov, aby hodovali. Vianočný mier sa v krajine vyhlasuje už 350 rokov ešte na základe nariadenia niekdajšej spoločnej švédskej kráľovnej Kristíny. Na vianočnom stole tohto ugrofínskeho národa nesmie chýbať pečená hus alebo morka s jablkami. Ako dezert sa podávajú vianočné koláčiky posypané kakaom a škoricou – Pipparkogid. Veselé Vianoce sú „Roomsaid Joulu Puhi!“

6.

Hostiteľská krajina Santa Klausu – ktorého doma volajú veľký Ukko. Pochádza z Laponska, kde žije na úpätí hory Korvatunturi so svojou ženou a množstvom škriatkov, ktorý mu pomáhajú s balením darčiekov pre deti. V tejto krajine mocných čarodejníc a nekonečných ság roznáša na Vianoce veľký Ukko deťom darčeky. Má dlhé biele fúzy, ktoré mu siahajú až po pás. Na hlave polmetrovú červenú čiapku so zvončekom. Nosí červený kabátik. A veselí piadimužici, ktorí ho sprevádzajú chodia v pláštenkách lemovaných bielou kožušinou. Deto, ktoré sú zlé odnášajú piadimužici do ľadového kráľovstva. Vianoce sú v krajine veľkou slávnosťou vianočného stromčeka. Nechýba v žiadnom obydlí, v obchodoch, ani na námestiach. Stromčeky zvyčajne siahajú až po strop. Okolo nich sa ale sústreďuje vlastne celé vianočné dianie. Deti sa s dospelými pod ním často hrajú, tancujú a spoločne sa radujú z darčiekov. Vianočný stromček je celý biely, aby čo najviac pripomínal svojich druhov v okolitej zasneženej prírode. Ľudia sú tu presvedčení, že ich krajina je stálou domovinou Santa Klausu – veľkého Ukka a že práve od nich, z Rovaniemi vyráža pred Vianocami roznášať darčeky deťom do celého sveta. Vianočnému stolu dominujú pečené husi a moriaky. Veselé Vianoce sa povedia „Hauskaa Joulua!“

7.

V krajine je dobrým vianočným duchom Pére Noel (Otec Vianoc). Chodí vždy v bielom, darčeky dáva deťom do topánok a čižiem, alebo ich necháva za kachľami či pri kozube. V niektorých oblastiach darčeky priväzuje k stromčekom dlhými papierovými stuhami a deti veria, že im ich daroval dobrý stromček. Náprotivkom Péra Noela je Pére Fouettard. Ten rozdeľuje deťom buď darčeky, ak boli dobré po celý rok, alebo im trstenicou uštedrí pár milosrdných úderov na zadok, ak boli neposlušné. Na Štedrý deň navštevujú ľudia svojich rodičov, príbuzných a známych, pijú víno a calvados (jablčnú pálenku) a rozdávať si navzájom darčeky. Vianočná večera máva i dvanásť chodov. Predjedlami sú ustrice a biele klobásy, v mestách slimáky a rybia polievka. Na štedrovečernom stole sa tradične objavuje pečený moriak s gaštanovou plnkou a lanýžovou pastou a kurčatá so zeleninovým šalátom, paradajkami a olivami, ale tiež pečená hus na divoko. Posledným vianočným sviatkom je deň Troch kráľov. Deti ho milujú, pretože maminky pečú na rozlúčku s Vianocami La Galette du Roi, veľkú tortu ozdobenú korunou vystrihnutou zo zlatého papiera. Do torty sa zapeká malá figúrka čierneho kráľa. Ten, kto ho nájde, je menovaný čestným kráľom osláv. K torte sa podáva sladké šampanské a malý pohárik dostanú i šťastne sa usmievajúce deti. Veselé Vianoce sa povedia “Joyeux Noel!”

8.

Keďže sú pomerne nábožensky založeným národom, z toho sa odvíjajú aj tradície vianočných sviatkov. Začínajú sa už 40 dní pred Vianocami, kedy sa podáva boží chlieb – Christopsomo. Dôležitým patrónom je Svätý Mikuláš, ktorý odnepamäti ochraňoval námorníkov na rozbúrenom mori. Na Štedrý večer obchádza v mestách deti a nosí im darčeky. Na vidieku chodia deti z domu do domu a spievajú vianočné koledy – kalandá. Za to dostávajú od navštívených sladkosti. Ešte pred niekoľkými desaťročiami v krajine nepoznali pojem vianočný stromček. Namiesto neho námorníci na kotviacich lodiach rozsvetcovali dekorácie na lodiach, aby vzdali úctu jednému z hlavných zdrojov svojej obživy. V súčasnosti sú aj tu v domácnostiach a na námestiach ozdobou vianočné stromčeky. Darčeky deťom rozdáva Svätý Vassilios až 1. januára. Tradičná vianočná polievka obsahuje mäso z moriaka alebo sliepky a ryžu. Vtedy sa pri rodinných oslavách spoločne krájajú i špeciálne novoročné koláče. Ten, kto vo svojom dieliku objaví zlatú alebo striebornú mincu, bude mať v nasledujúcom roku šťastie. Veselé Vianoce sa povedia “Kala Christouyenna!”

9.

Kým na Vianoce zvyčajne strednú a severnú Európu pokrýva sneh, v najmenšom štáte EÚ je príjemne teplo. Preto sem radi prídu vianocovať i turisti. Druhým dôvodom, ktorý ich sem okrem tepla priťahuje sú tradičné oslavy Vianoc v tejto silne katolíckej krajine. V uliciach preto nechýbajú betlehemy, koledy. Úplne jedinečný zážitok prináša omša s vianočnými koledami, ktorá sa koná vo sviečkami osvetlenej katedrále St John's Co-Cathedral vo hlavnom meste. Kuchyňa ovplyvnila koloniálna nadvláda Britov. Preto aj na ich vianočnom stole dominuje pečený moriak a pudding. Veselé Vianoce sa v pôvodnom jazyku povedia “Il-Milied It-Tajeb!”

10.

Vianoce sa slávia 25. decembra, na Boží hod. Deti dostávajú pod stromček darčeky, ktoré im tam necháva dobrácky dedo Sinter Klaas. Deti veria, že sem pripláva vždy zo Španielska pár dní pred 5. decembrom. Táto udalosť a zároveň slávnosť sa vždy odohráva v prístavných dokoch a vždy ju zachytávajú pre deti i dospelých z celej krajiny televízne kamery. Sinter Klaas v červenom biskupskom plášti prichádza vždy na bielom koni a sprevádza ho jeho družina. Štvrtého decembra obchádza potom so svojim pomocníkom – Čiernym Petrom strechy domov a do pripravených topánok cez komín vkladá deťom drobné darčeky zabalené síce v pestrofarebných papieroch, ale čierne od sadzí priamo pod ozdobený stromček. Niekedy mu pomáhajú sluhovia – muríni v stredovekých kostýmoch. Ľudia ich volajú Čiernymi Petrami i keď sa na vianočných pohľadniciach kreslia obvykle s bielymi tvármi. Cez ramená majú prehodené mechy s darčkami pre dobré deti. Keď všetko rozdadú, pochyťajú neposlušné deti, a tie, čo sa nechcú umývať, odnesú vo vreciach do Španielska, kde budú musieť celý rok slúžiť pánovi – Sinter Klaasovi. Domov sa vrátia až o rok, keď sem príde znova pred vianocami Sinter Klaas. Vianočný duch má však v krajine v posledných rokoch veľkého konkurenta vo svojom americkom príbuznom Santa Clausovi. Obyvatelia malého kráľovstva sú totiž skalopevne presvedčení, že americký Santa je výtvorom európskych osadníkov, ktorí odchádzali za prácou do Nového sveta. Aby vyjadrili svoju podporu domácemu Sinterovi Klaasovi na viditeľné miesta svojich domov umiestňujú zákazové značky pre amerického Santa Clausa. Rovnako ako u nás, deti dostávajú prvú várku darčiekov už 6. decembra. Lenže oni nie vo vyčistených topánkach či čižmách, ale v špeciálne v pripravených drevákoch. Veselé Vianoce sa povedia “Vrolijk Kerstfeest!”

11.

Oslava Vianoc (Veselé Vianoce - “Wesolych Swiat Bozego Narodzenia!”) je prakticky rovnaká ako u nás. Na Štedrý deň dopoludnia ešte gazdiné dokupujú posledné nákupy. Pečú vianočné sladkosti a varia dvanásť tradičných pokrmov. Oblúbenou úlohou detí na Štedrý deň je vyzieranie prvej hviezdičky na oblohe – biblickej betlehemskej hviezdy (Gwiazdki). Keď sa objaví, prichádza s ňou znamenie, že rodina si môže zasadiť k štedrovečernému stolu. Niektorí veria že hviezda prinášajú i darčeky, ale väčšina verí, že ich pod stromček nosí Ježiško. Na štedrovečernom stole je o jeden príbor navyše, aby si hostiteľ mohol uctiť náhodného návštevníka alebo hladného pútnika. Kňazi pripravujú azymy, tenké oblátky z bielej múky veľké ako plytký tanier a rozdeľujú ich farníkom. Na Štedrý deň dodržiavajú tradične pôst a nikto sa k stolu neposadí skôr ako vyjde na oblohu prvá hviezda. Najprv sa podáva polievka barszcz (boršč). Je to vývar z údeného mäsa, cvikle a podáva sa s nokmi. Inde sa ako polievka podáva tzv. żurek, čo je zatrepaná hríbová polievka. V mnohých častiach krajiny zasa dominuje rybacia či hrachová polievka. Dominantným hlavným chodom sú ryby a víno. Kapor sa upravoval v sladkej omáčke so slivkami. Nesmelo chýbať mleté rybie mäso v rôsole. Ako zákusok sa podávajú cestové „ušky“ a pirôžky plnené hubami a kapustou. Pije sa „varzonka“ alebo grog.

12.

Oslavy začínali tradične so zimným slnovratom, ktorý sa slávi 22. decembra. Vtedy, keď je najdlhšia noc a najkratší deň. Vždy to bolo obdobie, keď sa skončili všetky práce na poliach a v záhradách a príroda bola pripravená na zimný odpočinok. Vtedy sa začína čas vianočných príprav, spevu a tanca Domy sa zobia slamenými ozdobami a rôznymi červenými ornamentmi, ktoré ľudia pomenúvajú lukturi, krigi, putni. Najznámejšou vianočnou tradíciou je však sprievod s maskami. Medzi tie najpopulárnejšie patrí maska medveďa, koňa, voľa, vysokej ženy a malého muža. Sprievod putuje od domu do domu, od dediny k dedine. Prináša do domov požehnanie, plodnosť, hojnosť a ochranu pred zlými duchmi a nešťastiami. Sprievod vlečie I drevenú kladu ako symbol problémov a nešťastia. Spievajú sa tradičné piesne. Ľudia z okolitých usadlostí sa potom stretnú, poprajú si navzájom všetko dobré a spoločne spália posledné Klady a polená, aby svorne zahnali nešťastie a problémy pre budúci rok. Darčeky nosí na Štedrý večer Ježiško pod stromček. Na vianočnom stole nesmie chýbať prasačia hlava varená spolu s jačmennou kašou. Toto jedlo sa volá koca alebo kikas. Ďalšou špecialitou je varený hrach s fazuľami a klobásami. Kolieska klobás symbolizujú slnko pre budúci rok. V pobaltskom jazyku sa Veselé Vianoce povedia “Linkami Kaledu!”

13.

V krajine sa počas vianočných sviatkov umiestňuje do okien domácností množstvo sviečok v rozmanitých zelených dekoráciách. Podľa starých povier svietia svetlá sviečok po celú Štedrú noc na cestu Svätej rodine a zároveň poskytujú kúsok tepla i chudobným okolidúcim. V období britskej nadvlády nad krajinou sa do okien vystavovali spravidla tri sviečky. Jedna svietila za Svätého Otca, druhá pre Syna a tretie svetlo symbolizovalo Ducha Svätého. Zapálené sviečky mali dobrým ľuďom i okolidúcim pripomenúť, že v dome žije katolícka rodina a všetci priatelia sú vítaní pri spoločnej oslave Vianoc. Pre ľudí sú Vianoce predovšetkým obdobím náboženských a duchovných osláv. Scéna s jasličkami je u nich totálnou tradíciou a len v máktorom dome by sme ju nenašli. Po štedrovečernej večeri prináša gazdiná na stôl chlieb a mlieko pre Jozefa, Máriu a malého Ježiška a vchodové dvere zostávajú pootvorené na dôkaz pohostinnosti. Veselé Vianoce sa v pôvodnom jazyku povedia "Nollaig Shona Dhuit!"

14.

V časoch sovietskej okupácie bola oficiálna oslava Vianoc podobne ako v ostatných bývalých sovietskych pobaltských republikách zakázaná. Napriek tomu sa Vianoce v týchto krajinách oslavovali a tak sa našťastie zachovali aj dávne tradície. Najvýznamnejšou z nich je prezliekanie do masiek. Najčastejšie znázorňujú kone, medvede, vlky, vysoké ženy, malých mužov a smrtky, ktoré majú požehnať ľuďom a odohnať zlých duchov. Darčeky pod vianočný stromček nosí na Štedrý večer Ježiško. Na vianočný stôl neodmysliteľne patrí varená bravčová hlava s jačmeňom. Ďalšími pochútkami sú hrach, fazuľa a jačmenné klobásy. Veselé Vianoce sa povedia "Prieci'gus Ziemsvetkus un Laimi'gu Jauno Gadu!"

15.

Medzi ľuďmi patria Vianoce po stáročia k najvýznamnejším sviatkom v roku. Je to aj preto, že v druhý sviatok vianočný si pripomínajú Svätého Štefana, patróna a zakladateľa štátu. Preto sú Vianoce nielen cirkevným, ale i celonárodným sviatkom. Na Štedrý deň by preto podľa starodávnych zvykov nikto nemal byť celkom sám. V minulosti preto do rodín k bohato prestretému stolu pozývali i chudobných žobrákov a tulákov. Oslava Vianoc má prakticky rovnaké tradície ako u nás. Darčeky nosí Ježiško pod vianočný stromček. Ale na rozdiel od nás si ich rozbaľujú už pred Štedrou večerou. Na stoloch nesmie chýbať kapustnica, hríbová polievka s klobásou alebo halászlé (rybacia polievka), vyprážený kapor alebo zubáč. Vo väčšine rodín začínajú však Vianoce pečením tradičného svätostefánskeho koláča, ktorý sa v prvú adventnú nedeľu položí na okraj stola a musí tam vydržať až do Troch kráľov. Veselé Vianoce sa povedia "Kellemes Karácsonyi Unnepekett!"

16.

Krajina je preslávená nádhernými adventnými vencami. Už v prvý adventný deň sa objavujú na príbytkoch. Deti dostávajú v ten deň adventné kalendáre s obrázkami zimných krajín a postavičiek i čokoládové bonbóny. Každý deň z tohto adventného čuda si majú možnosť vybrať jednu sladkosť a zjesť ju. Prvým poslom Vianoc je rovnako ako u nás Mikuláš. V nablýskaných detských topánkach zanecháva už v predvečer 6. decembra darčeky, ktoré si deti nachádzajú v nich až ráno. Ak deti nemajú vyčistené topánky, neraz v nich nájdu uhlie, zemiaky alebo mrkvu. Na pravé vianočné darčeky si však rovnako ako u nás musia počkať až do Štedrého večera. V krajine majú viacero darcov. Nerozdáva ich iba Ježiško, ale i vianočný duch menom Weinachtsmann. Má ryšavé fúzy a bradu, nosí plášť s kapucňou a cestuje na osedlanom divokom vetri. Najčastejšie pochádza zo severnej časti krajiny. Predtým dokonca odnášal vo vreci neposlušné deti a metlou trestal neverné ženy. So zvyšujúcim sa vekom sa z tohto ducha stal dobrácky starý muž. I vietor sa upokojil a dnes poslušne nosí svojho pána. Na juhu krajiny však deti navštevuje výhradne Ježiško - Kristkind. Ten, sprevádzaný anjelmi z neba donáša darčeky pod vianočný stromček. Veselé Vianoce sa povedia "Froehliche Weihnachten!"

17.

Ľudia v tejto juhoeurópskej krajine majú svoj sviatok zvaný consoda, ktorý sa slávi na Štedrý deň ráno. Na stôl prestierajú tanieri pre duše zosnulých a servírujú im jedlo. Veria, že tento skutok im v ďalšom roku prinesie šťastie. Oslavy Vianoc sú spojené so silným náboženským vyznaním tohto národa. Zaujímavé je, že Štedrý deň je tu pracovným dňom. Jediným dňom pracovného pokoja je Prvý sviatok vianočný. Darčeky rozdáva Ježiško síce na Štedrý deň, ale až neskoro večer. Deti majú za úlohu nájsť ukryté darčeky za komínom alebo v kozuboch. Pred Vianocami I počas nich sú na uliciach vystavené betlehemy. Kvetináče sú ozdobené pšenicom, kukuricou alebo jačmeňom – symbolmi bohatej úrody. Tradičným vianočným jedlom je treska, ktorá je zároveň národným jedlom. Kupujú ju sušenú a pred spracovaním ju máčajú niekoľko dní vo vode. Typickým vianočným dezertom je kráľov koláč “Bolo-Rei”. Chuťovo v ňom dominuje cukrová poleva a kúsky kandizovaného ovocia. Na Madeire tento koláč nahrádza Bolo de Mel a podobá sa na medovník s mandľami. Veselé Vianoce sa povedia „Feliz Natal!”

18.

Prvému adventnému dňu hovoria božič, malý boh. Ľudia sú tu zväčša katolíci a preto sú i zvyky približne rovnaké ako v susednom Rakúsku alebo u nás. Kedysi gazda kropil vodou a čistil kadidlom pred štedrovečernou večerou dom a chliev. Celá rodina sa pred večerou pomodlila za zdravie a šťastie. Po večeri sa čarovalo.. Dievčatá liali do horúcej vody vaječný bielok a hádali, čo ich čaká v nasledujúcom roku. Tie odvážnejšie sa vydávali pred polnočnou omšou k studienkam a prameňom a pokúšali sa v nich zazrieť svojho vyvoleného. Keď sa jej mládenec pozdával, prišla aj na novoročnú noc a hodila do vody jablko s vetvičkami rozmarínu. Vyvolenú sa tak už potom naisto musel stať jej manželom. Na Tri krále sa dojedajú aj zvyšky vianočného chleba, tzv. božičníka. Polovicu z neho dostanú ľudia a polovicu zvieratá a vtáčiky. Darčeky ako u nás nosí pod vianočný stromček Ježiško po štedrovečernej hostine. Veselé Vianoce sa povedia „Vesele Bozicne !“

19.

Oslavy Vianoc prebiehajú v znamení spevu, hudby a tanca. Oblúbenou súčasťou vianočných osláv sú tzv. representacion, živé obrazy betlehemov pred kostolmi. Ulicami znejú tamburíny, gitary a kastanety. Tancujú sa ľudové tance ako bolero a a sevilla. Všade. Na uliciach, v kaviarňach, na námestiach, ba dokonca i v kostoloch. Štedrá večera začína až okolo desiatej večer a končí hlboko v noci. Hodovanie strieda spev okolo Betlehemu s jasličkami. Tie sú ale do polnoci prázdne. Zvykom je, že najmenší člen rodiny presne o polnoci položí Ježiška do jasličiek. Darčeky roznášajú na Štedrý deň Traja králi. Tí síce slávia svoj sviatok až v januári, ale svoju ústrednú rolu napĺňajú už v prvý deň Vianoc kedy deťom prichádzajúcim im v ústrety ulicami s rozsvietenými lampiónmi rozdávali drobné darčeky – sladkosti z nugátu, alebo rôzne druhy maslových sušienok. Nechýba ani marcipán. Tie skutočné “vianočné darčeky” sa rozdávali až na Troch kráľov. Ľudia sa obdarúvajú prútenými košmi plnými všakovakých vianočných darčiekov, exotického i domáceho ovocia a archívneho vína. Na Štedrý večer sa ako hlavný chod podáva baranie, jahňacie alebo kozľacie mäso s množstvom zeleniny, ovocia a vínom. Nesmú chýbať sladké múčniky a zákusky. Každý kraj pripravuje svoje špeciality. V Andalúzii gazdinky pečú napríklad korenený mandľový koláč s ovocím. Oblúbenou vianočnou pochúťkou sú olejové a maslové placky, omelety a citrónová torta s kandizovaným ovocím. V obchodoch a na tržniciach sa predáva pečivo s píniovými jadierkami rýchle opečenými na sladkom oleji a drobné vaječné cukrovinky. Veselé Vianoce sa povedia „Feliz Navidad!”

20.

V mestách tu nepanuje štedrovečerná nálada, akú poznáme z našich miest. Ulice kypia zdanlivo všedným životom. Hlbokým zážitkom je však polnočná omša vo Vatikáne v slávnej Bazilike Svätého Petra. Vianočné sviatky prakticky začínajú až v prvý deň vianočný obedom po slávnostnom pápežovom požehnaní Urbi et Orbi. Deti tu nepoznajú ako slovenské rozbaľovanie darčiekov po Štedrej večeri. Nepoznajú ani tradičného velebného dedka, či už v podobe Ježiška alebo Santa Klauza, ktorý im donáša darčeky. Tejto úlohy sa totiž v krajine zhostuje jediná žena v takejto roli – trojkráľová čarodejnica, ktorá je stará a škaredá a hovoria jej La Befana. Darčeky roznáša až 7. januára. Na slávnostnom vianočnom stole je zvyčajne pečené jahňa alebo moriak. Zo sladkostí nechýbajú datle či figy s rôznymi náplňami ale tiež miestna podoba vianočky – panettone. Veselé Vianoce sú “Buone Feste Natalizie!”

V tejto krajine sú vianočné sviatky oslavami „živého svetla“. V každej domácnosti stojí na čestnom mieste trojramenný vianočný svietnik so sviečkami. Elektrické sviečky sa nepoužívajú. Tri ramená pripomínajú mystérium Svätej Trojice. V advente sa slávi už u nás takmer zabudnutý sviatok svätej Lucie (13. decembra). Vtedy sa mladé dievčatá obliekali do bielych splývavých šiat a na hlavy si kládli vence s horiacimi sviečkami. Pri stole obsluhovali svojich rodičov, aby im tak vyjadrili vďačnosť za starostlivosť a lásku. Vianočné darčeky roznáša hrbatý trpasličí starček Jultombe (škriatok Jultomten) s nosom ako bambulka. Sprevádza ho malý trpasličí Julnissar. Darčeky vhadzuje otvoreným oknom. Na rozdiel od anglického Santa Clausa je vianočný škriatok ďaleko skromnejší a sane s darčekom si ťahá sám. Občas sa tento „Ježiško“ zmení na starého capa (pôvod to má v mikulášskom čertovi). Babičky preto deťom rozprávajú legendu na Štedrý večer pri stromčeku o lakomom starom capovi, ktorý odmietol darovať Ježiškovi chlp na teplú prikrývku. Preto musí teraz za trest chodiť od domu k domu a roznášať deťom darčeky. Preto sú v krajine obľúbenou vianočnou ozdobou figúrky slamienny capa. Ostré rohy im zdobia červené stuhy. Vianočným darčekom sa tu hovorí julklappa. Pôvodne sa totiž do miestnosti vhadzovali tajne oknom a upozorňovalo sa na ne klepaním (klappa) na okenné tabule alebo na dvere. Tradičným vianočným jedlom je varená sušená treska v bielej omáčke, teplá šunka so zeleným hráškom, alebo šunka potretá horčicou a zapečená so zemiakmi a červenou kapustou a prirodzene vianočná špecialita – varená hnedá fazuľa so slaninou, zapečené v cibuli. Na vidieku sa ešte stále dodržiava starý zvyk vianočných prechádzok. Zavčas rána nasadnú ľudia do saní ťahaných koňmi a za svitu zhasínajúcich hviezd a fakiel sa vozia po zasneženej krajine.

KARTIČKY S NÁZVAMI VYBRANÝCH ŠTÁTOCH EURÓPSKEJ ÚNIE

<i>Belgicko</i>	<i>Česká republika</i>	<i>Cyprus</i>	<i>Bulharsko</i>
<i>Dánsko</i>	<i>Estónsko</i>	<i>Fínsko</i>	<i>Francúzsko</i>
<i>Grécko</i>	<i>Holandsko</i>	<i>Írsko</i>	<i>Litva</i>
<i>Lotyšsko</i>	<i>Malta</i>	<i>Maďarsko</i>	<i>Nemecko</i>
<i>Poľsko</i>	<i>Portugalsko</i>	<i>Rakúsko</i>	<i>Rumunsko</i>
<i>Slovinsko</i>	<i>Španielsko</i>	<i>Švédsko</i>	<i>Taliansko</i>
<i>Veľká Británia</i>	<i>Chorvátsko</i>	<i>Nórsko</i>	<i>Island</i>